

Problemàtica de les reaccions adverses medicamentoses a l'Atenció Primària

Dra. Dolores Rodriguez

Servei de Farmacologia Clínica
Hospital Universitari de Bellvitge

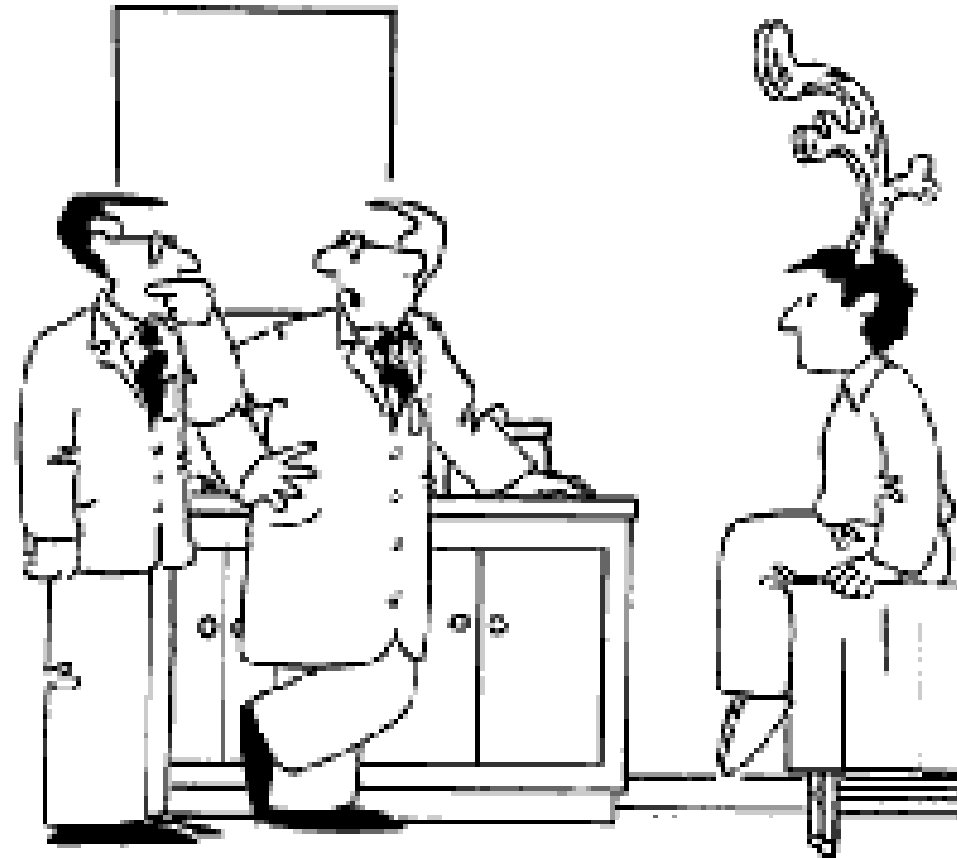

- **Conceptes de RAM**
- **Rellevància clínica**
- **Des de l'assistència....**
- **Algunes dades del Programa de FV de l'HUB**

■ Conceptes de RAM

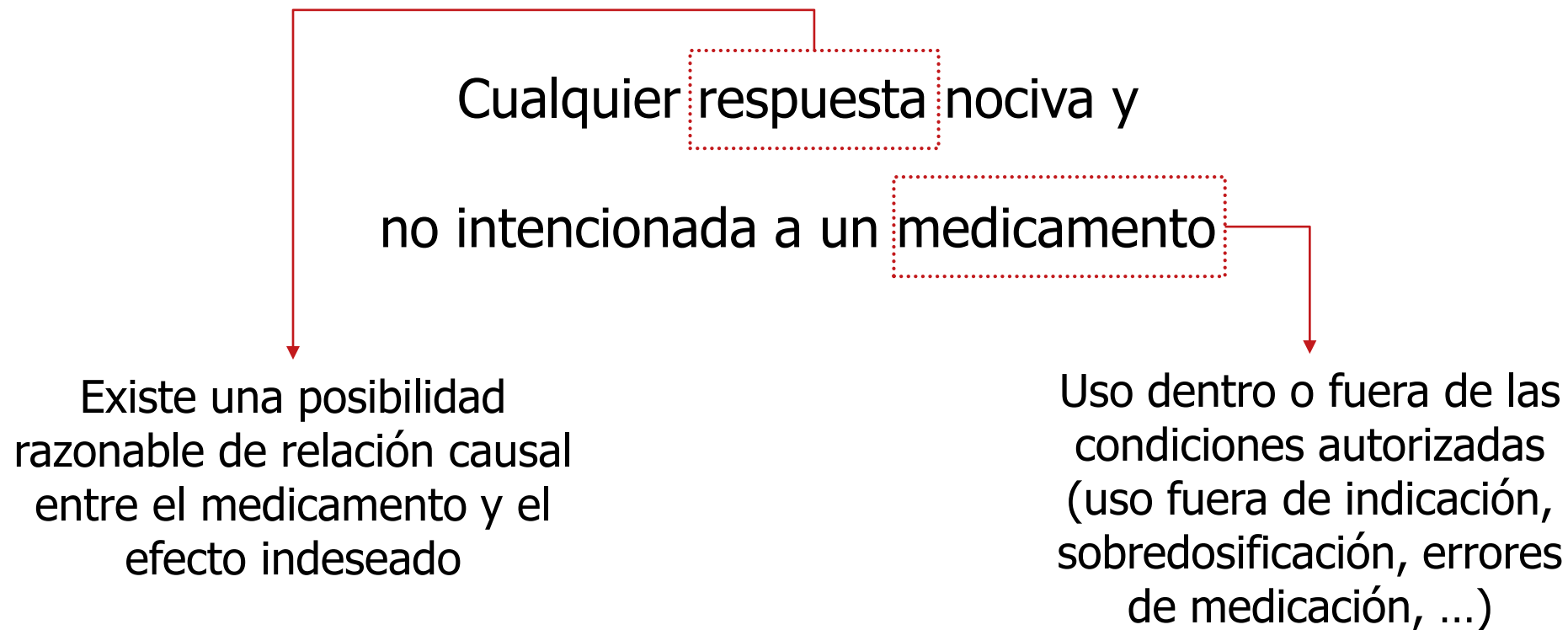
- Rellevància clínica
- Des de l'assistència....
- Algunes dades del Programa de FV de l'HUB

■ Conceptes de RAM

**Als assaigs clínics, l'únic efecte indesitjat va ser
sequedat de boca**

Reacción adversa

Guidelines on Good Pharmacovigilance Practices, EMA 2012
RD 577/2013 que regula la farmacovigilancia en España

Tipo A Augmented	Tipo B Bizarre
Dependen del mecanismo de acción del fármaco Son dosis-dependientes Son predecibles Son frecuentes Tienen una baja mortalidad	No se relacionan con el mecanismo de acción del fármaco No dependen de la dosis Son impredecibles Son infrecuentes Tienen una alta mortalidad Idiosincrasia/ Hipersensibilidad
Hiponatremia por diuréticos Hemorragia por anticoagulantes o antiagregantes plaquetarios Neutropenia por inmunosupresores Vómitos por opioides	Nefritis intersticial por AINE Síndrome de Stevens-Johnson por alopurinol Shock anafiláctico por penicilina

Osteoporosis por corticoides Fibrosis hepática por amiodarona Tumor hepático benigno por contraceptivos hormonales orales	Son infrecuentes Se relacionan con la dosis y con la duración del tratamiento (dosis acumuladas)	Tipo C Chronic
Teratogenia Carcinogénesis Discinecias tardias	Son infrecuentes Ocurren o se observan tiempo después de finalizar el tratamiento	Tipo D Delayed
Síndrome de retirada por opioides	Ocurren tras la retirada brusca del fármaco	Tipo E End of treatment

- Conceptes de RAM

- **Rellevància clínica**

- Des de l'assistència....

- Algunes dades del Programa de FV de l'HUB

1998

Incidence of Adverse Drug Reactions in Hospitalized Patients

A Meta-analysis of Prospective Studies

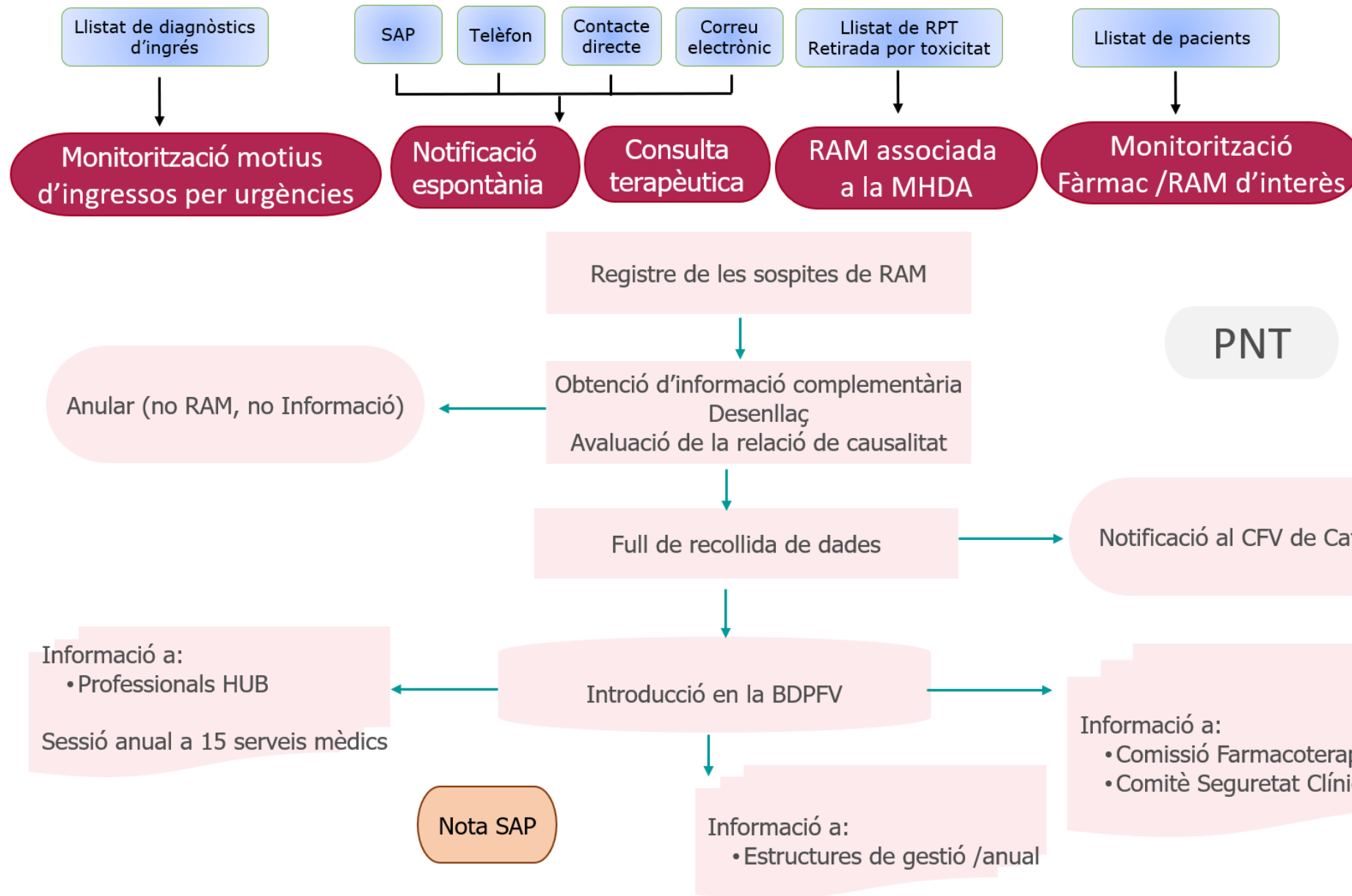
Jason Lazarou, MSc; Bruce H. Pomeranz, MD, PhD; Paul N. Corey, PhD *JAMA*. 1998;279:1200-1205

- Incidència ingressos
4,7% greus
0,32% mortals
- Incidència ingressats
2,1% greus
0,19% mortals

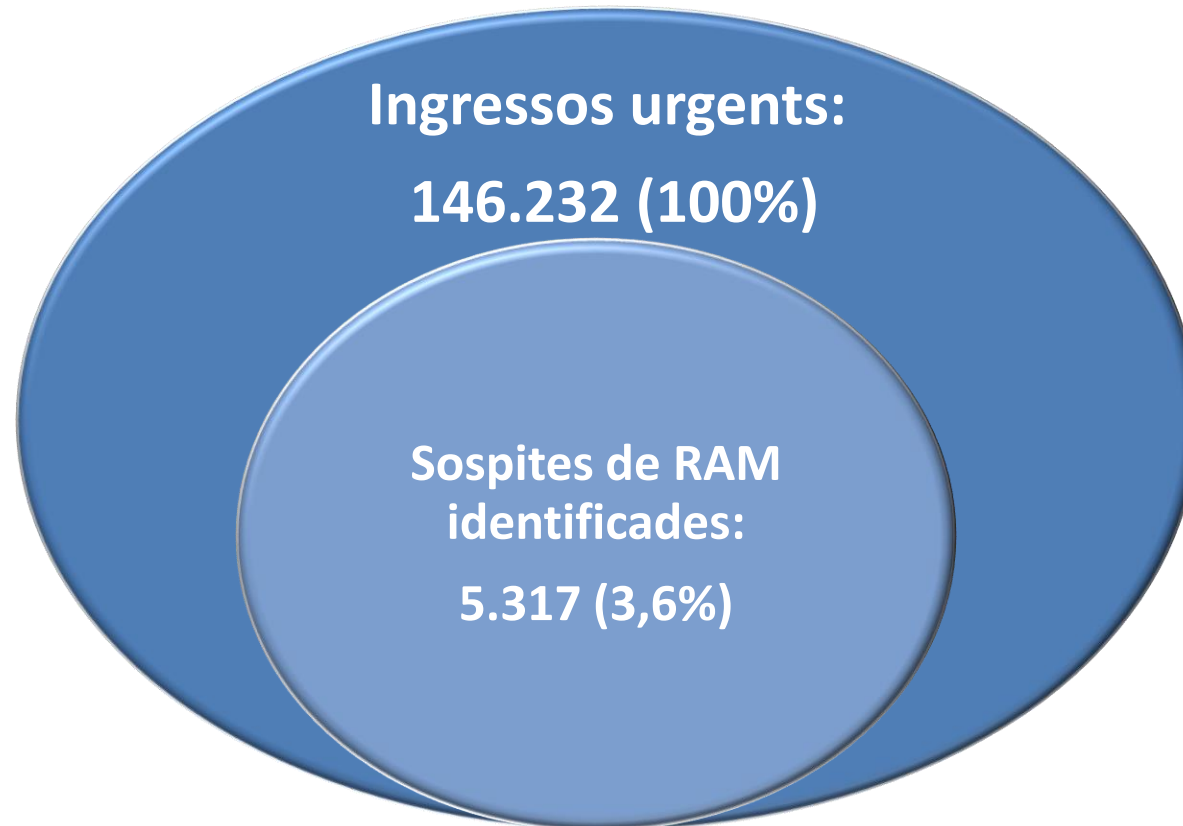
- Quarta causa de mort
 - Cardiopatia
 - Càncer
 - Accident V. Cerebral
 - RAM
 - Pneumopaties

Programa de Farmacovigilància de l'HUB

Programa de FV del HUB

Monitorització de diagnòstics d'ingrés:

Incidència d'ingrés hospitalari per sospita de RAM
3,5% (IC 95% 3,6-3,7%)

Monitorització
intensiva
de diagnòstics
d'ingrés des
d'urgències

Programa de Farmacovigilància de L'Hospital Universitari de Bellvitge

Jun 2007-Des 2019

5.478 casos amb un total de 6.628 de
sospita de RAM

Reaccions adverses	Nº de casos	% sobre el total
Hemorràgia digestiva	1306	19,70
Insuficiència renal aguda	791	11,93
Hemorràgia intracranial	433	6,53
Bloqueig AV/Síncope/Bradiarítmia	154	2,32
Hiponatrèmia	130	1,96
Toxicodèrmia	106	1,60

- **Conceptes de RAM**
- **Rellevància clínica**
- **Des de l'assistència....**
- **Algunes dades del Programa de FV de l'HUB**

Identificació

1

→ Identificar la RAM

“La gran simuladora”

→ La millor eina

Anamnesi farmacològica

Incloure els medicaments en el **diagnòstic diferencial**

→ **Manegar-la adequadament**
- Mesures específiques

- Disminuir la dosi
- Retirar el fàrmac
- Canviar el fàrmac per un altre
- Seguir amb el fàrmac

Prevenir

- Conèixer bé el medicament i el seu perfil de seguretat
- Valorar la necessitat del medicament
- Avaluar la relació benefici/risc
- Valorar la necessitat de mesures específiques de prevenció

Registrar en la història / Informes mèdics ...

Pacient 77a, home amb antecedents de al·lèrgia a metamizol
Va presentar shock anafilàctic durant l'ingrés
Un mes després va tornar a fer un shock a urgències

... diferenciar el diagnòstic de al·lèrgia

A més, a més....

Programa de Notificació Espontània

EUROPEAN MEDICINES AGENCY

Què cal notificar

Reaccions a medicaments nous

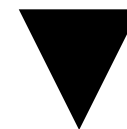
Reaccions desconegudes o inesperades

Reaccions mortals o greus

Medicaments subjectes a
seguiment addicional

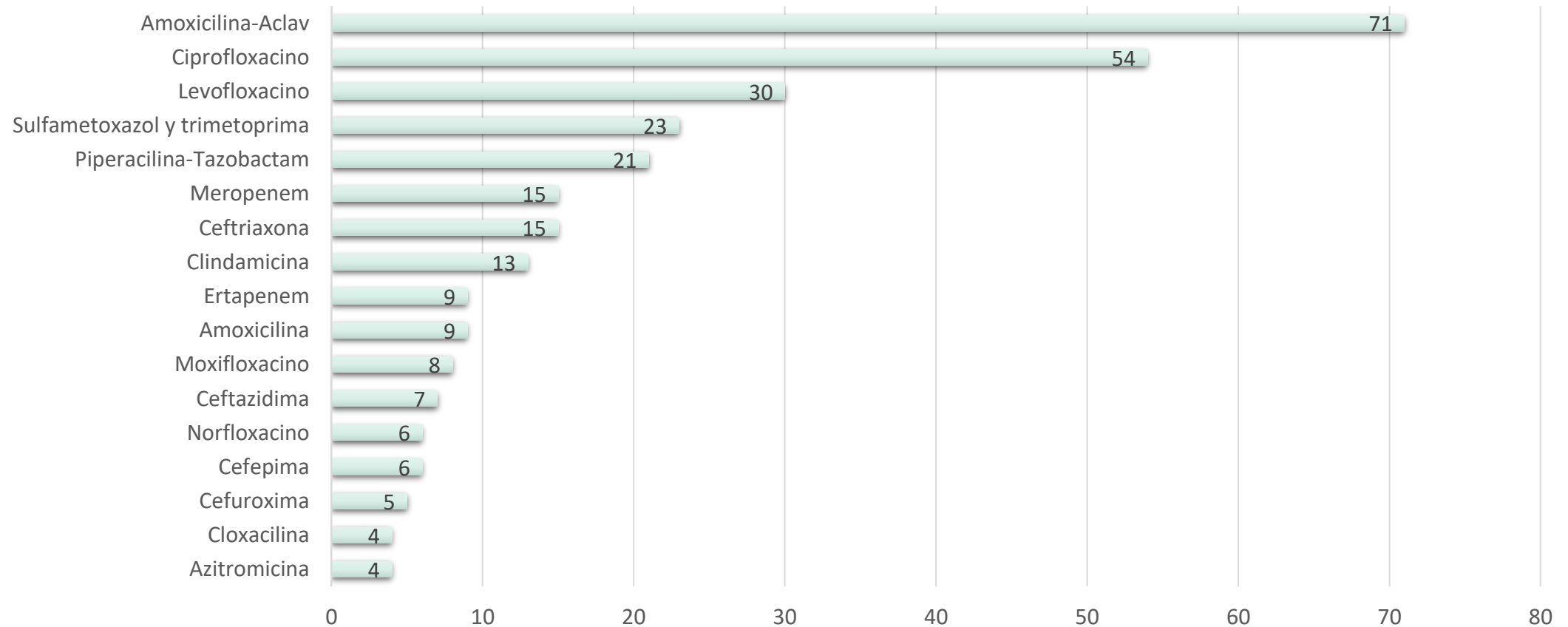
- **Conceptes de RAM**
- **Rellevància clínica**
- **Que podem fer des de l'assistència**
- **Algunes dades del Programa de FV del HUB**

Programa de Farmacovigilància de l'HUB

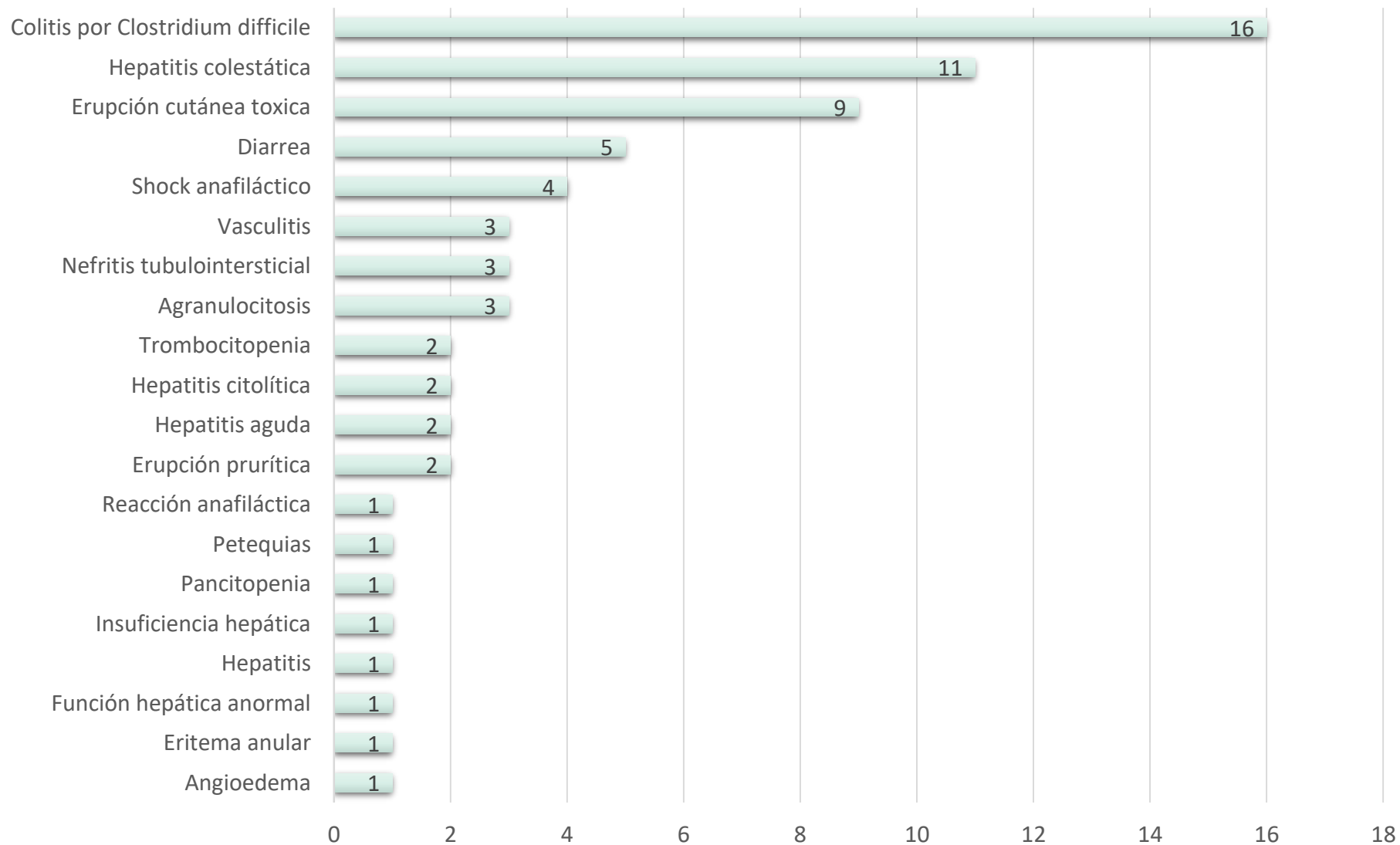
Jun 2007-Octubre 2023

6.255 casos amb un total de 7.613 de sospita de RAM

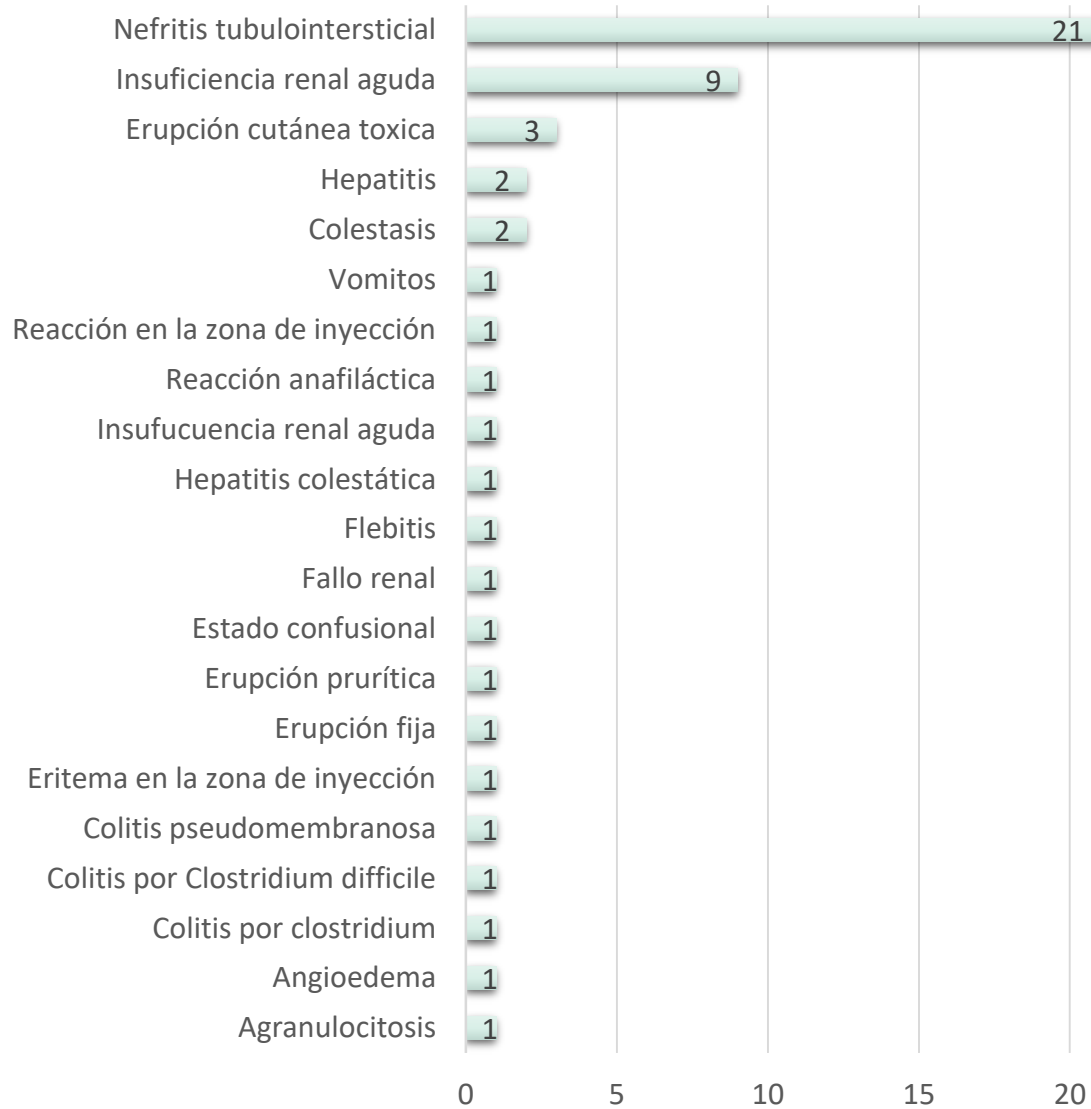
ATB n:319 (>3 RAM)

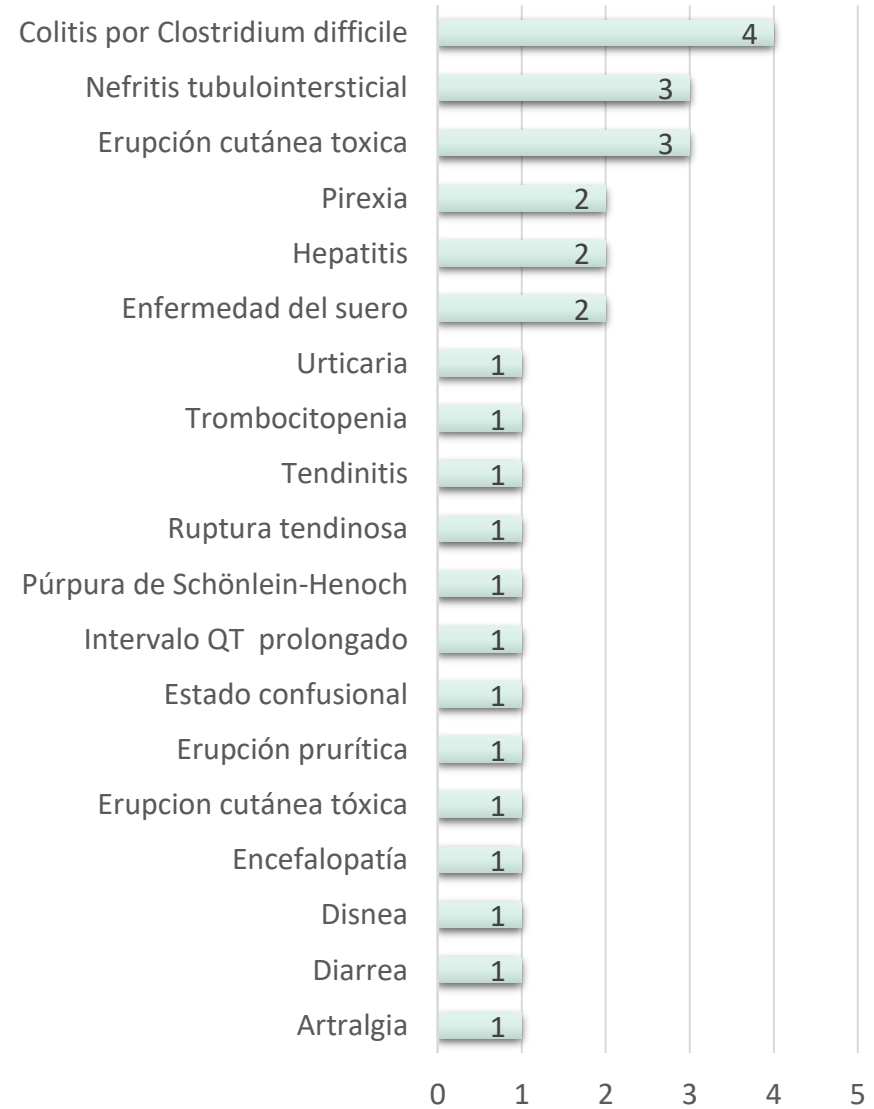
Amoxicilina-Ac clavulánico

Ciprofloxacino

Levofloxacino

QUINOLONAS Y FLUOROQUINOLONAS DE ADMINISTRACIÓN SISTÉMICA: NUEVAS RESTRICCIONES DE USO

*Recomendaciones del Comité para la Evaluación de Riesgos en
Farmacovigilancia europeo (PRAC)*

Información para profesionales sanitarios

Fecha de publicación: 10 de octubre de 2018

- sistema musculoesquelético:
 - tendinitis, rotura tendinosa, mialgia, debilidad muscular, artralgia y edema articular.
- sistema nervioso:
 - neuropatía periférica, psicosis, ansiedad, insomnio, depresión, alucinaciones, pensamientos autolíticos, confusión, alteraciones de la audición o la visión, o de los sentidos del gusto y el olfato.

Comunicación dirigida a profesionales sanitarios

Fluoroquinolonas de administración sistémica: riesgo de aneurisma y disección aórtica

MINISTERIO
DE SANIDAD

agencia española de
medicamentos y
productos sanitarios

AGENCIA ESPAÑOLA DE MEDICAMENTOS
Y PRODUCTOS SANITARIOS

Fluoroquinolonas de uso sistémico o inhalado: riesgo de insuficiencia valvular y regurgitación cardíaca

Fecha de publicación: 30 de septiembre de 2020

Categoría: Medicamentos de uso humano, farmacovigilancia

Referencia: MUH (FV), 12/2020

Fluoroquinolonas de administración sistémica o inhalada: recordatorio sobre las restricciones de uso

Fecha de publicación: 23 de octubre de 2023
Categoría: medicamentos de uso humano, seguridad
Referencia: MUH(FV), 07/2023

Conclusions

■ Identificació de RAM. Diagnòstic diferencial

■ Importància del registre a l'història clínica

■ Informar al pacient

■ Notificar a les Agències reguladores

■ Les RAM es poden prevenir

- Ús adequat dels antibiòtics

Servei de Farmacologia Clínica HUB

farmacologiaclinica@bellvitgehospital.cat